

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди»

Затверджено
Приймальною комісією
Протокол №4 від 24.01.2018 р.
Голова приймальної комісії

_____ В.П.Коцур

Програма
вступного випробування з
дошкільної педагогіки і психології

При вступі на навчання для здобуття ступеня «магістр»

ДОШКІЛЬНА ПЕДАГОГІКА І ПСИХОЛОГІЯ

Пояснювальна записка

Програма вступних випробувань розроблена на основі Типових навчальних програм підготовки фахівців ВНЗ III-IV рівня акредитації і спрямована на виявлення професійної компетентності вступників у відповідності до Державних стандартів вищої освіти.

Вступні випробування проходять відповідно Правил прийому та «Положення про організацію та проведення вступних випробувань у формі письмового тестування в ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди».

Програма вступного випробування

До якості професійної підготовки сучасного спеціаліста в галузі дошкільної освіти ставляться високі вимоги щодо рівня компетентності та здатності постійного самовдосконалення, творчої реалізації виробничих завдань. Характерною особливістю цього процесу є інтеграція навчальних планів та програм, що спрямовані на забезпечення високої ефективності майбутньої професійної діяльності. Актуальним залишається узгодження співвідношення між теоретичною та практичною складовими навчального процесу, адже рівень засвоєння знань виявляється в уміннях і навичках, а рівень умінь та навичок потребує поглибленого вивчення теорії. Таке закономірне взаємопроникнення складників навчального процесу сприяє формуванню у майбутнього спеціаліста таких професійно-особистісних якостей як педагогічне мислення, професійно-педагогічна самосвідомість, професійна ідентичність, розвитку педагогічних здібностей та психологічної готовності до виконання професійних функцій.

Отримання освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» зі спеціальності «Дошкільна освіта» обумовлюється необхідністю визначення рівня підготовки з таких нормативних дисциплін як «Дошкільна педагогіка», «Методика формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку», «Теорія і технологія валеологічної освіти дітей дошкільного віку», «Теорія і методика ознайомлення дітей дошкільного віку із суспільним довкіллям», «Методика роботи з народознавства в ДНЗ», «Теорія і методика співпраці ДНЗ з родинами» та ін., що були опановані студентами під час навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр». Програма фахового випробування орієнтована на професійну діяльність бакалавра - вихователя дітей дошкільного віку, основними професійними якостями якого мають виступати: глибоке володіння методиками дошкільної освіти, що забезпечують повноцінний фізичний та психічний розвиток дітей; вміння працювати з різними за своїми індивідуальними (фізіологічними та психологічними) особливостями дітьми - діагностувати рівень їх розвитку та вихованості і відповідно йому, а також інтересам і потребам дітей,

моделювати процес життєдіяльності конкретної вікової групи, співпрацю з батьками; вивчати та впроваджувати інноваційний педагогічний досвід.

У ході фахового випробування вступники мають продемонструвати рівень професійної компетентності із нормативних дисциплін професійно-практичної підготовки відповідної галузі знань і напряму підготовки.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Дошкільна педагогіка

Загальні основи дошкільної педагогіки.

Дошкільна педагогіка – наука про виховання, навчання і розвиток дітей від народження до шкільного віку. Основні категорії дошкільної педагогіки: виховання, розвиток, навчання, освіта, педагогічна діяльність.

Джерела педагогіки як науки: етнопедатогіка, педагогічна спадщина минулого, педагогічна практика, інноваційний творчий досвід, спеціальні теоретичні та експериментальні дослідження.

Зв'язок педагогіки з іншими науками?

Актуальні проблеми сучасної дошкільної педагогіки.

Виховання і розвиток. Значення дошкільного дитинства у розвитку особистості. Взаємодія соціальних і біологічних чинників в її формуванні. Ампліфікація (максимальне збагачення) дитячого розвитку на основі знань про його особливості на кожному етапі дошкільного дитинства (Л.Виготський, О.Запорожець, Г.Костюк, Л.Венгер).

Мета, завдання і зміст виховання і розвитку дітей дошкільного віку. Поняття про мету та цілі виховання. Характеристика сучасних програм розвитку і виховання дітей дошкільного віку - «Я у світі», «Дитина», «Дитина в дошкільні роки».

Фізичне виховання.

Фізичне виховання і фізичний розвиток. Завдання фізичного виховання: оздоровчі, виховні та навчальні. Комплексний підхід до їх реалізації. Засоби фізичного виховання: оздоровчі сили природи, гігієнічні фактори, фізичні вправи. Народна педагогіка про фізичне виховання. Методи фізичного виховання. Форми організації фізичного виховання у дошкільних йавчальних закладах. Наукові дослідження в галузі фізичного виховання дітей дошкільного віку.

Розумове виховання

Розумове виховання та розумовий розвиток. Народна педагогіка про розумове виховання. Сенсорне виховання як передумова успішного розумового розвитку. Завдання розумового виховання. Зміст розумового виховання. Засоби розумового виховання. Методи та форми організації навчання дітей раннього та дошкільного віку в умовах дитячого садка та сім'ї.

Моральне виховання.

Моральне виховання та моральний розвиток. Народна педагогіка про моральне виховання. Завдання морального виховання: формування механізму морального виховання (уявлень, моральних почуттів, моральних

звичок та норм, практики поведінки) та формування моральних рис особистості (основ патріотизму, гуманних почуттів, дружби, працелюбності тощо). Засоби морального виховання. Методи формування моральної поведінки – привчання, вправлення, управління діяльністю. Методи формування моральної свідомості – переконання у формі роз'яснення, навіювання, бесіда. Методи стимулювання почуттів та відношень – приклад, заохочення, покарання. Зміст культури поведінки дітей різних вікових груп. Методика виховання культури поведінки. Виховання дисциплінованості у дітей. Народні та родинні свята в дитячому садку та вдома.

Трудове виховання

Роль праці у формуванні особистості. Українська народна педагогіка про трудове виховання. Види і зміст трудової діяльності дітей в різних вікових групах.

Методи трудового виховання.

Форми організації праці дітей та методика їх проведення у різних вікових групах.

Естетичне виховання

Естетичне виховання і естетичний розвиток. Мета естетичного виховання дітей дошкільного віку. Завдання естетичного виховання. Умови і засоби естетичного виховання дітей в дошкільному навчальному закладі та сім'ї.

Використання елементів народної педагогіки у естетичному вихованні дітей.

Гра

Гра, як провідний вид діяльності дошкільника. Виховне і розвиваюче значення гри дошкільника. Класифікація ігор. Характеристика творчої гри.

Особливості дидактичних ігор. Їх види, класифікація, можливості використання в різних вікових групах дошкільного навчального закладу та в умовах сім'ї.

Рухливі ігри. Види і методика використання.

Виховне, освітнє, розвивальне значення іграшки. Види народних іграшок. Вимоги до іграшок дітей раннього та дошкільного віку.

Родинна педагогіка

Українська народна педагогіка. Виховання у сім'ї як першооснова розвитку особистості.

Проблеми сучасного сімейного виховання дітей. Зміст та форми організації роботи з батьками.

Наступність та перспективність в роботі ДНЗ та школи. Поняття наступності та перспективності в роботі закладів освіти. Значення наступності та її основні завдання. Загальна та спеціальна підготовленість до школи.

Література:

Основна

1. Коментар до Базового компоненту дошкільної освіти в Україні. – К.: Ред. журналу "Дошкільне виховання", 2004.

2. Козлова С. А., Куликова Т. А. Дошкольная педагогика. – М: Академия, 2001.
3. Основы дошкольной педагогики /Под. ред. А. В. Запорожца, Т.А.Марковой. – М., 1980.
4. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка. – К.: Академвидав., 2004.
5. Поніманська Т., Дичківська І. М. Дошкільна педагогіка. Практикум. – К.: Слово, 2004.
6. Стельмахович М. Г. Народна педагогіка. – К., 1985.

Додаткова

1. Аксарина Н. М. Воспитание детей раннего возраста. – М.: Просвещение, 1981.
2. Амонашвили Ш. А. Здравствуйте дети! – М., 1993.
3. Артемова Л. В. Окружающий мир в дидактических играх дошкольников. – М., 1992.
4. Артемова Л. В. Театр і гра. – К., 2002.
5. Базовий Компонент дошкільної освіти в Україні. – К., 1999.
6. Бех І. Д. Виховання особистості: У 2-ох кн. – К., 2003.
7. Виховання дошкільників у праці / За ред. З. Н. Борисової. – К, 2002.
8. Державна національна програми. "Освіта. Україна ХХІ століття". //Освіта. – 1993.– №44-46.
9. Дитина в дошкільні роки: Керівництво для вихователів і батьків. – Запоріжжя, 1991.
10. Дитина: Орієнтовний зміст виховання і навчання дітей 3-7 років, у дитячих закладах. – К., 1992. – К., 2004.
12. Малятко: Програма виховання дітей дошкільного віку. – К., 1999.
13. Обучение в детском саду / Под. ред. Усовой А. П – М., 1981.
14. Пилюгина З. Г. Занятия по сенсорному воспитанию. – М: Просвещение, 1983.
15. Поніманська Т. І. Моральне виховання дошкільників. – К., 1993.
16. Про дошкільну освіту: Закон України. – К., 2001.
17. Про освіту: Закон України. – К., 1996.
18. Стельмахович М. Г. Українська родинна педагогіка. – К., 1996.
19. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям // Вибрані твори в 5 т. – Т. 3. – К., 1980.
20. Українське дошкільня: Програма виховання дітей у дитячому садку. – Львів, 1990.
21. Эстетическое воспитание в детском саду /Под ред. Н. А. Ветлугиной. – М.: Просвещение, 1985.

Теорія і методика співробітництва дошкільних навчальних закладів з родинами

Особливості становлення та розвитку інституту сім'ї в Україні. Виникнення сім'ї. Поняття про родину, рід, сім'ю. Особливості виховання дітей дошкільного віку в українській родині. Етнопедагогічні принципи

виховання в сім'ї. Виховна роль громади в українському суспільстві. Роль сім'ї у формуванні особистості. Функції сім'ї. Умови виховання дітей в сім'ї. Типи сімей та їх характеристика.

Характеристика стану сім'ї в сучасному суспільстві. Стратифікація суспільства. Характеристика стратів суспільства в Україні та їх вплив на сімейне виховання. Характеристика вимог до педагога, який працює з дітьми різних стратів. Тенденції розвитку сучасної сім'ї в Україні. Правові основи сімейного виховання. Проблема виховання дітей в сім'ї в історії педагогіки (Я. А. Коменський, И. Г. Песталоцці, К. Д. Ушинський, А. С. Макаренко, Л. Українка, Г. Ващенко, С. Русова, В. О. Сухомлинський).

Характеристика стратегії та принципів виховання в сучасній сім'ї. Мета, завдання та зміст сімейного виховання. Стили виховання в сім'ї. Вибір і використання форм, методів, прийомів виховання. Традиції сімейного виховання.

Поняття про виховний потенціал сім'ї. Мати – природний вихователь. Еволюція материнства. Роль матері і батька у становленні особистості. Авторитет батьків Г.Ващенко, С.Русова, А.С.Макаренко, В.О.Сухомлинський про батьківський авторитет. Особливості виховання дитини одним із батьків.

Виховання майбутньої матері та майбутнього батька. Загальні проблеми поведінки дітей (агресивність, неконтактність, регрес у поведінці, страхи та фобії, ревності). Поняття про пренатальну педагогіку. Вплив організації здорового способу життя сім'ї на розвиток майбутньої дитини та зміцнення її здоров'я. Новонароджена дитина в сім'ї, організація режиму дня та харчування.

Соціально-педагогічне значення співпраці батьків і педагогів у процесі виховання дітей. Сутність взаємодії дошкільного навчального закладу і сім'ї. Принципи співробітництва батьків і працівників дошкільних навчальних закладів у вихованні дітей; взаємоповага, взаємодовіра, взаєморозуміння, партнерство, любов до дитини, прийняття і повага її як особистості, розуміння її проблем, чітке усвідомлення своєї ролі та відповідальності у спільній взаємодії.

Завдання взаємодії батьків і педагогів, забезпечення цілеспрямованості у співробітництві з батьками; підвищення рівня сформованості педагогічної культури батьків; забезпечення дитині оптимальних умов для повноцінного фізичного і психічного розвитку; вивчення і поширення передового досвіду сімейного виховання.

Умови успішної взаємодії працівників дошкільних навчальних закладів і сім'ї у вихованні дітей; цілеспрямованість, плановість, послідовність, систематичність, диференціації, індивідуальний підхід, дотримання педагогічного такту.

Педагогічна культура батьків як компонент загальної культури, який акумулює в собі накопичений попередніми поколіннями досвід виховання дітей у сім'ї. Компоненти педагогічної культури; педагогічні знання; педагогічна і психологічна компетентність; педагогічна рефлексія;

педагогічна емпатія. Шляхи формування педагогічної культури. Критерії ефективної взаємодії педагогів і батьків; спрямованість і адресність; оперативний зворотний зв'язок; індивідуалізація педагогічного впливу.

Форми взаємодії дошкільних навчальних закладів і сім'ї, їх класифікація. Характеристика індивідуальних форм взаємодії; індивідуальні бесіди та консультації; пам'ятки для батьків, анкети, папки-пересувки, залучення батьків до життя дошкільного закладу, відвідування дітей в сім'ї. Колективні форми взаємодії, їх характеристика; батьківські збори, бесіди, консультації, вечори запитань і відповідей, засідання круглого столу, конференції, школи молодих батьків, гуртки, сімейні наради, заняття-тренінги, дні відкритих дверей.

Батьківський комітет, його функції, склад та зміст роботи. Характеристика наочно-інформаційних форм взаємодії; виставки, стенди для батьків, ширми, реклама книг, публікації в періодиці, в системі Інтернет з проблем сімейного виховання.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України – Київ: 1996. – 64 ст.
2. Державна національна програма „Освіта: Україна ХХІ століття”. – К: Райдуга, 1994.
3. Закон України „Про освіту” //Відомості Верховної Ради України – 1996. –№21. – С. 84.
4. Закон України „Про дошкільну освіту”. – К.: Ред. Ж-лу „Дошкільне виховання”. 2001. - 56 с.
5. Закон України „Про охорону дитинства”. – К: Ред. Ж-лу „Дошкільне виховання”. 2001. – 55 с.
6. Базовий компонент дошкільної освіти. – К: 1998 .
7. Алексеєнко Т. Формування соціально-рольової позиції дітей в умовах повної і неповної сучасної сім'ї. //Рідна школа. – 2002. №6 – с. 26-28.
8. Алексеєнко Т. Педагогічні проблеми молоді сім'ї. – К.: 1997.
9. Бех І. Виховання особистості: У 2-х книгах - Кн.1: особистісно-орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади. – К: Либідь. 2003. - 280 с.
- Ю.Беленька Г.В. пропедевтична підготовка матері до виховання і розвитку дитини. Імідж сучасного педагога. – 2004. №4. ст. 14-18.
- 11.Беленька Г.В., Богініч О.Я., Машовець М. А. Здоров'я дитини від родини. Як виховати в сім'ї здорову дитину від народження до повноліття. – К: 2006.
- 12.Ковбас Б, Костів В. Родинна педагогіка: у 3-х томах: "навчально-методичний посібник: Івано-Франківськ, 2006.
- 13.Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка родинного виховання. Навчальний посібник. – К.: Знання. 2006. – 324 с.
- 14.Дитина в сім'ї. Упорядник Т. Науменко. – К: Редакція загальнопедагогічних газет, 2005.
- 15.Макаренко А.С. Книга для батьків. – К.: 1976.

- 16.Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка. Навчальний посібник. – К.: 2006.
- 17.Сухомлинський В. О. Батьківська педагогіка. – К.: 1979 .
- 18.Сухарева Л.С. Піклуємось разом. Робота з батьками дошкільників. – Х.: Вид. Група „Основа”: „Тріада”, 2008. – 128 с. (Серія: „ДНЗ. Вихователю”).
- 19.Щербань П.Національне виховання в сім'ї. – К.: 2001.

Теорія і технологія валеологічної освіти дітей дошкільного віку

Передумови виникнення валеології, об'єктивні і суб'єктивні причини. Характеристика валеології як філософсько – світоглядної системи, як науки, як навчальної дисципліни та системи практичної діяльності та оздоровчих технологій. Педагогічна валеологія як навчальна дисципліна та її місце в системі підготовки педагогічних кадрів. Неперервна валеологічна освіта. Предмет та основні поняття валеології. Фактори впливу на стан здоров'я. Природні, екологічні та соціально-економічні передумови формування оптимального рівня здоров'я. Завдання валеологічного виховання дітей дошкільного віку.

Гуманістична спрямованість системи освіти. Людина та її здоров'я, як категорія особистісних, суспільних та загальнолюдських цінностей, Складові валеологічної освіти педагогічних кадрів. Характеристика завдань валеологічної освіти фахівців в галузі дошкільного виховання. Формування у майбутніх педагогів оздоровчої світоглядної позиції, переконаності у доцільності здоров'ятворчої діяльності. Основні закони здоров'я. Навчання здоровю: педагогіка і валеологія. Сутність оздоровчої педагогіки. Принципи реалізації здорового способу життя дошкільників. Характеристика методів валеологічного виховання дітей дошкільного віку. Роль дошкільного навчального закладу і сім'ї у валеологічному вихованні дошкільників.

Відображення духовності народу у календарно-обрядовому колі і його вплив на організацію життя особистості. Народна медицина в житті українського народу. Визначення змісту та шляхів впровадження українських традицій в навчально - виховний процес дошкільного навчального закладу.

Здоров'я і основні потреби людини. Показники психічного здоров'я, виявлення психічних процесів, станів і властивостей особистості. Психологія способу життя і комунікативна толерантність. Рівні толерантності і поведінки. Темперамент і емоції та їх вплив на здоров'я. Воля як фактор самовиховання здорового способу життя. Фізична культура як дійовий засіб підтримання і зміцнення стану фізичного здоров'я, здоров'я і образ життя. Складові компоненти ЗСЖ: фізична активність. Харчування, звички, репродуктивна поведінка, відпочинок, етнічні особливості. Основи раціонального харчування. Особиста гігієна. Підвищення адаптаційних можливостей організму шляхом активного використання повсякденних та спеціальних засобів загартування. Рухова активність і фізичне здоров'я.

Характер впливу чинників навколишнього середовища на здоров'я людини: атмосфери, погоди, води, шуму, радіації. Завдання екологічного

виховання дітей дошкільного віку. Екологічні знання в системі валеологічного виховання дошкільнят. Шляхи формування моральних уявлень у дітей в процесі екологічного виховання.

Залежність здоров'я від рівня культури, умов життя, системи освіти, активності особистості. Складові духовної культури (освіта, наука, мистецтво, мораль) та їх вплив на здоров'я. Сім'я і родина - важливий чинник здоров'я. Роль матері і батька у вихованні дітей. Дошкільний заклад освіти. Умови навчання і виховання дітей.

Базовий зміст валеологічної освіти дошкільників як державний стандарт. Відображення змісту валеологічних знань дітей в Базовому компоненті дошкільної освіти / за сферами діяльності «Я сам», «Природа», «Інші», «Культура». Порівняльний аналіз варіативних програм навчання та виховання дітей дошкільного віку з валеологічного виховання («Малятко», «Дитина», «Українське дошкільня» та ін.).

Форми організації роботи з дошкільниками з валеологічного виховання: ігри, заняття, спостереження, екскурсії, валеохвилинки, практична діяльність, свята природничого змісту, спортивні, соціальні та побутові, самостійна діяльність дітей тощо. Особливості організації дозвілля дошкільників. Опосередковані та безпосередні прийоми керівництва самостійною діяльністю дітей під час режимних процесів в умовах дошкільного навчального закладу.

Технології збереження , формування та зміцнення фізичного здоров'я дітей дошкільного віку

Технології забезпечення психічного здоров'я дошкільників
Технології формування соціального благополуччя дітей дошкільного віку
Завдання виховної співпраці дошкільного закладу і сім'ї в контексті валеологічного виховання дошкільників. Зміст роботи педагогічного персоналу дитячого садка з питань забезпечення єдності виховного впливу на дітей.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. – К., 1999.
2. Валеологія: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. 4.1,2 /за ред. В.І. Бобрицької. – Полтава, 2000.
3. Валеологія малятам. Методичні рекомендації щодо реалізації концепції безперервної валеологічної освіти в дошкільних закладах. – Все для вчителя, 1998, №3-4.
4. Здоров'я дитини від родини. Белінька Т.В., Машовець М.А., – К., 2006
5. Концепція валеологічної освіти педагогічних працівників (проект). – К.,2001.
6. Концепція неперервного валеологічного виховання та освіти в Україні (проект). Газета Валеологія, 1999. №2,3,4.
7. Бережи здоров'я змалку: здоровий спосіб життя. Проект авторської програми для дошкільників (автор Колуська Л.). ж-л Палітра педагога, – К., 2002, №2.

Теорія і методика формування елементарних математичних уявлень

Особливості розвитку кількісних уявлень у дітей дошкільного віку, сприймання і відтворення кількості предметів дітьми раннього та молодшого дошкільного віку (за дослідженням Г.М.Леушиної). Особливості формування уявлень про множину у дітей старшого дошкільного віку. Роль різних аналізаторів у формуванні уявлень про множину. Способи порівняння множин та формування у дітей уявлень про множину в різних вікових групах.

Розвиток у дітей уявлень про число, лічбу в різних вікових групах ДНЗ Особливості розвитку у дітей діяльності лічби. Розвиток у дітей дошкільного віку уявлень про число. Навчання дітей лічби вголос. Етапи лічильної діяльності, завдання навчання дітей лічби в різних вікових групах. Утворення чисел на основі порівняння множин в різних вікових групах.

Навчання дітей розв'язування арифметичних прикладів та задач. Особливості навчання дошкільників розв'язанню арифметичних прикладів та задач. Роль прикладів та арифметичних задач в розумінні сутності арифметичних дій. Види арифметичних задач, які розв'язують дошкільники. Послідовні етапи та методичні прийоми в навчанні рішення арифметичних задач та прикладів.

Формування у дітей дошкільного віку уявлень про величину та вимірювання величин. Особливості сприймання величини дітьми дошкільного віку. Завдання по ознайомленню дошкільників з величиною предметів. Методи і прийоми формування уявлень і понять про величину предметів в старшому дошкільному віці. Особливості навчання дітей елементам вимірювальної діяльності. Ознайомлення дітей дошкільного віку загальноприйнятими мірами вимірювання (сантиметр, метр, літр, кілограм).

Формування уявлень про форму предметів та геометричні фігури в різних вікових групах. Завдання по ознайомленню дітей з формою предметів та геометричними фігурами. Методи, прийоми ознайомлення дітей з формою предметів та геометричними фігурами в різних вікових групах.

Особливості часових уявлень дітей дошкільного віку. Формування уявлень про час, та «відчуття часу» у дітей дошкільного віку. Час і його особливості. Завдання з навчання дітей орієнтування в часі та формування часових уявлень у дошкільників. Методика формування часових уявлень у дітей старшого дошкільного віку та орієнтування їх в часі.

Наступність у роботі ДНЗ і школи у навчанні математиці Вимоги початкової

школи до математичної підготовки дітей в дитячому садку. Наступність у змісті

та методах навчання дітей математики в дитячому садку та школі. „

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. – К., 1999.
2. Грибанова О.К., Щербакові К.Й., Белова С.Ф., Назаренко К.В.Методика формування елементарних математичних уявлень у

дітей. – К: Вища школа, 1987.

3. Леушина А.М. Формирование элементарных математических представлений у детей дошкольного возраста. – М.: Просвещение, 1974.
4. Щербакова К.И. Методика формирования элементарных математических представлений у дошкольников. – К.: «Вища школа», 1996.

Методика навчання української мови в дошкільних навчальних закладах із російськомовним режимом

Психолого-педагогічні засади методики навчання дітей української мови в дошкільному навчальному закладі Час початку засвоєння другої мови. Напрями щодо часу початку засвоєння рідної мови. Характеристика двомовності. Поняття інтерференції, транспозиції. Принципи навчання української мови

Завдання, зміст розвитку українського мовлення дітей в ДНЗ з російськомовним режимом.

Форми і засоби навчання дітей української мови. Форми роботи з розвитку українського мовлення в ДНЗ з російськомовним режимом. Специфіка занять з розвитку українського мовлення. Вимоги до занять з розвитку українського мовлення. Структура і методика проведення занять з розвитку українського мовлення в різних вікових групах.

Навчання дітей вимови українських звуків. Формування граматичної правильності мовлення. Словникова робота з дітьми. Типові помилки звукової культури мовлення російськомовних дітей, які вивчають українську мову як другу. Принципи словникової роботи з дітьми-біглотами.

Поняття граматичної будови мови. Особливості засвоєння граматичної будови мови в умовах двомовності. Методика формування граматичної правильності мовлення у дітей в ДНЗ з російськомовним режимом.

Розвиток зв'язного українського мовлення. Форми зв'язного мовлення: діалог і монолог. Види діалогу. Дидактичні ігри та вправи з розвитку діалогічного мовлення. Види монологу: описування, розповідання, міркування, переказування. Принципи, методи навчання українського монологічного мовлення в ДНЗ з російськомовним режимом.

Методика ознайомлення дітей з творами українських письменників і поетів. Завдання і зміст ознайомлення з творами українських письменників і поетів в ДНЗ з російськомовним режимом. Принципи відбору творів української літератури для ознайомлення дітей в ДНЗ з російськомовним режимом. Методика читання творів української художньої літератури на заняттях в ДНЗ з російськомовним режимом.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Богуш А. Методика навчання української в дошкільних навчальних закладах. Підручник. 2-ге видання, доп. і перероблене. – К: «Слово», 2008.

2. Богуш А.М. Методика навчання української мови в дошкільних закладах:

Навч. посібник. – К.: «Вища школа», 1993.

Методика роботи з народознавства в ДНЗ

Теоретичні засади методики українського народознавства в дошкільному закладі
Поняття народної педагогіки. Предмет, завдання та принципи методики ознайомлення дітей з українським народознавством.
Завдання та зміст ознайомлення дітей з українським народознавством.

Навчальні, пізнавальні, виховні, розвивальні та мовленнєві завдання ознайомлення дітей з українським народознавством. Зміст ознайомлення дітей з українським народознавством в дошкільному навчальному закладі.

Українська народна казка в дошкільному навчальному закладі.

Українська народна казка, її жанрові особливості. Українське казкознавство. Види кузюк, їх характеристика. Специфіка використання українських народних казок в різних формах навчально-виховної роботи з дітьми дошкільного віку.

Малі жанри українського фольклору в дошкільному навчальному закладі.

Малі жанри українського фольклору, їх характеристика. Особливості використання малих жанрів українського фольклору в роботі з дітьми раннього і дошкільного віку в дошкільному закладі і родині: колискові пісні, їх різновиди та місце у вихованні дітей; забавлянки, утішки; скоромовки, лічилки.

Українські народні свята та обряди в дошкільному навчальному закладі.

Український народний календар в ДНЗ. Специфіка роботи, особливості планування, вимоги до відбору змісту, організації методики проведення свят народознавчого спрямування в різних вікових групах.

Методика ознайомлення дітей з родинними стосунками та сімейними традиціями в Україні. Сім'я, родина, рід, родовід. Сімейні традиції в Україні та їх роль у вихованні дітей. Зміст та методика ознайомлення дітей різних вікових груп з родинними стосунками, сімейними традиціями, правилами сімейного етикету в Україні.

Методика ознайомлення дітей з побутом населення України. Значення, зміст, методика ознайомлення дошкільників з побутом українців, традиційним народним житлом, національною кухнею та одягом наших предків.

Методика ознайомлення дітей дошкільного віку з народними ремеслами та промислами України.

Форми, методи і прийоми ознайомлення дітей з народними ремеслами та промислами України. Прилучення дітей до народних ремесел. Організація гурткової роботи в ДНЗ.

Методика ознайомлення дошкільників з символами України. Методика ознайомлення дошкільників з державними, народними та національними; рослинними та тваринними символами України. Форми роботи по ознайомленню дітей з народними символами і оберегами.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Богуш А.М., Лисенко Н.В. Українське народознавство в дошкільному закладі. – К., 2002.

Богуш А.М., Лисенко Н.В. Українське народознавство в дошкільному закладі: Практикум. – К., 2003.

Мій рідний край, моя земля. Українське народознавство в дошкільному закладі: Програма та довідковий матеріал вихователям дошкільних закладів. – Одеса, 1993.

Теорія і методика фізичного виховання і розвитку дітей дошкільного віку

Види основних рухів та їх характеристика (ходьба, біг, лазіння, стрибки, метання, вправи у рівновазі). Зміст та методика навчання рухів дітей дошкільного віку. Гімнастика як засіб фізичного виховання. Види гімнастики: загально розвивальні види, гімнастика зі спортивною спрямованістю, спеціально-прикладні види.

Класифікація загальнорозвивальних вправ. Методика проведення загально розвивальних вправ з дітьми дошкільного віку.

Методика проведення рухливих ігор з дітьми дошкільного віку. Характеристика рухливих ігор як засобу фізичного виховання дітей дошкільного віку. Поняття про рухливу гру, її структуру. Класифікація рухливих ігор, основні види ігор. Організація та методика проведення рухливих ігор в різних вікових групах. Значення рухливих ігор для всебічного розвитку дитини дошкільного віку.

Форми організації роботи з фізичного виховання дітей дошкільного віку. Заняття з фізичної культури – основна форма систематичного навчання дітей дошкільного віку фізичних вправ. Фізкультурні заняття в системі фізичного виховання дітей дошкільного віку: значення, типи, структура. Обумовленість структури заняття щодо педагогічних завдань. Способи організації дітей для виконання основних рухів на занятті з фізичної культури. Ранкова гімнастика: значення, структура, особливості змісту в залі та на повітрі. Методика проведення ранкової гімнастики в різних вікових групах.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні // Дошкільне виховання. – № 1. - 1999.-С. 3-9.
2. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні: Наук.-метод. посібник / Наук. ред. О.Л. Кононко. – К: Ред. журн. «Дошкільне виховання», 2003. - 243 с.
3. Богініч О.Л. Фізичне виховання дітей дошкільного віку засобами гри - К: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2001.- 126 с.
4. Вільчковський Е.С., Курок О.І. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: Навч. посіб. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2004. – 428 с.
5. Вольчинський А.Я. Українські рухливі ігри для дітей 5-6 років: Метод, посіб. для вихователів д/з. – К.: 1996. – 72 с.

6. Цвек С.Ф. Спортивні вправи та розваги дошкільнят. – К.: 1990. – 192 с.
 7. Вільчковський Е.С. Критерії оцінювання стану здоров'я, фізичного розвитку та рухової підготовленості дітей дошкільного віку: Навч. посібник. – К.: ІЗМН, 1998. – 27 с.
 8. Вільчковський Е.С. Рухливі ігри в дитячому садку. – К.: 1989. – 171 с.
 9. Вільчковський Е.С, Беленька Г.В., Богінч О.Л. Сюжетні заняття з фізичної культури з дітьми дошкільного віку. – К.: ІЗМН, 1996. – 132 с.
- Ю.Цьось А.В. Українські народні ігри та забави: Навчальний посібник. – Луцьк: Волинське обласне редакційно-видавниче підприємство «Надстир'я», 1994. – 96 с.

Теорія і методика ознайомлення дошкільників із суспільним довкіллям

Предмет і завдання теорії і методики ознайомлення дітей із суспільним довкіллям. Методологічні, психологічні, лінгводидактичні засади теорії і методики ознайомлення дітей із суспільним довкіллям. Тенденції поглиблення соціальних аспектів сучасної освіти. Включення в сучасну педагогіку процесу соціалізації.

Сучасна освітня парадигма. Поняття соціалізації: педагогічний аспект.

Основні пізнавальні, розвивальні і виховні завдання ознайомлення дітей із суспільним довкіллям.

Сучасні наукові дослідження актуальних проблем ознайомлення дошкільників із довкіллям. Методи наукового дослідження процесу ознайомлення з довкіллям у дошкільному навчальному закладі. Провідні принципи ознайомлення дітей з явищами оточуючого світу. Засоби ознайомлення дітей з довкіллям: предмети реального світу; іграшки, картинки та картини; художня література, усна народна творчість, репродукції художніх картин як засіб відображення і пізнання дійсності. Використання технічних засобів навчання. Рідна мова як провідний засіб пізнання оточуючого світу.

Змістовність вражень у повсякденному житті – основа пізнавальних можливостей заняття. Форми ознайомлення дітей із навколишнім: заняття і повсякденна діяльність; колективне і індивідуальне навчання.

Особливості занять з навколишнім у дошкільному навчальному закладі. Типи, види, структура занять із ознайомлення дітей із навколишнім.

Підготовка педагога до проведення занять. Характеристика методів і прийомів ознайомлення дітей із навколишнім: безпосереднє та опосередковане ознайомлення з предметами та явищами довкілля.

Прогулянка та екскурсії за межі дошкільного навчального закладу, їх роль в ознайомленні з довкіллям. Вимоги до проведення екскурсій. Методика проведення екскурсій.

Екскурсії-огляди предметів довкілля, їх тематика в різних вікових групах. Вимоги до проведення.

Методи опосередкованого ознайомлення дошкільників із довкіллям. Використання усної народної творчості в ознайомленні дітей з довкіллям. Бесіда як цілеспрямоване обговорення предметів і явищ дійсності.

Дидактичні ігри як метод ознайомлення дітей з довкіллям. Види дидактичних ігор. Місце дидактичних ігор у роботі з дітьми різного віку. Основи економічного виховання дітей дошкільного віку. Ознайомлення дітей із професіями дорослих. Економічна грамотність старших дошкільників.

Методика ознайомлення дітей з економічної освіти. Психолого-педагогічні засади протипожежної безпеки роботи з дітьми: слаборозвинене почуття небезпеки; не усвідомлення наслідків своїх вчинків; відсутність необхідного життєвого досвіду.

Правила пожежної безпеки та поведінки дошкільників під час пожежі.

Завдання та зміст роботи по ознайомленню дітей з правилами протипожежної безпеки.

Причини дитячого дорожньо-транспортного травматизму і шляхи попередження його (ознайомлення з елементарними правилами дорожнього руху, виховання правильної поведінки на вулиці, освітня робота з батьками).

Зміст ознайомлення дітей з правилами дорожнього руху у чинно діючих програмах навчання та виховання.

Методи і прийоми ознайомлення дітей з правилами дорожнього руху.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку „Я у Світі" / М-во освіти і науки України, Акад. пед. наук України; наук. ред. та упоряд. О.Л. Кононко. – К.: Світич, 2008. – 430 с.
2. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. – К., 1999. – 60 с.
3. Богуш А., Гавриш Н. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі. Підручник для ВНЗ – К.: Видавничий Дім „Слово", 2008. – 408 с.
4. Голованова Н.Ф. Социализация и воспитание ребенка. Учебное пособие для студентов высших учебных заведений. – СПб. : Речь, 2004. – 272 с. илл.
5. Дитина. Програма виховання і навчання дітей від 3 до 7 років. – К.: Богдана. 2003.–327 с.
6. Закон України "Про дошкільну освіту". – К., 2001. – 32 с.
7. Зауш-Годрон Ш. Социальное развитие ребенка. Учебное пособие для студентов высших учебных заведений. – СПб.: Речь, 2004. – 272 с, илл.
8. Кононко О.Л. Соціально-емоційний розвиток особистості (в дошкільному дитинстві): Навч. пос. для вищ. нав. закл. – К.: Освіта, 1998 – 255 с.
9. Кривошея Н.Б. Ознайомлення дітей старшого дошкільного віку з працею дорослих як засіб початкового економічного виховання. – Автореф. дис. канд. пед. наук. – К., 1997. – 24 с.
10. Малятко. Програма виховання дітей дошкільного віку. – К., 1999. – Пед. думка. – 286 с.
11. Методичні рекомендації Базової програми розвитку дитини дошкільного віку „Я у Світі" / О.Л. Кононко, З.П. Плохій, А.М. Гончаренко [та ін.]. – К.: Світич, 2009. – 208 с.

12.Поніманська Т.І. Виховання як чинник соціалізації особистості дитини в гуманістичній педагогіці і психології // Особистість і трансформаційні процеси у суспільстві. Психолого-педагогічні проблеми сучасної освіти. Ч.3. – Харків, 1999. – С. 133–136.

Додаткова література

1. Артемова Л. Соціалізація дитини в родині. / Дошкільне виховання. – 2004. – № 3. с. 3–5.
2. Галина Беленька. Сучасна дитина і соціум. / Дошкільне виховання. – 2005. – № 10. с. 3–6.
3. Калуська Л. Праця як важливий засіб ранньої соціалізації дитини / Дошкільне виховання. – 2004. – № 2. с. 8-9.
4. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні: наук.-методичний посібник / Наук. ред. О.Л. Кононко. – К.: Пед. журнал "Дошкільне виховання" 2003. – 243 с.
5. Кононко О. Дитяча субкультура як цінність і складова особистісно-орієнтованої освіти // Дошкільне виховання. – 2001. № 12. с. 6 - 9.
6. Кононко О. Збережемо простір дитинства. / Дошкільне виховання. – 2004. – №1.С.5-7.
7. Новоселова С. Развивающая среда, предметно-игровая среда детства. // Дошкольное воспитание. – 1998. – № 4. с. 13-18.
8. Поніманська Т. Дитина і соціум. / Дошкільне виховання. – 2004. – № 8. с. 4-6.

Варіант тестового завдання

- 1. Кому належать знамениті слова: “Наші діти – це наша старість. Правильне виховання – це наша щаслива старість, погане виховання – це наше майбутнє горе, це наші сльози, це наша провина перед іншими людьми”?**
 - а) А. Макаренку;
 - б) В. Сухомлинському;
 - в) С. Русовій;
 - г) К. Ушинському.
- 2. Я. Коменський ввів у педагогіку “золоте правило”:**
 - а) основну роль у навчанні відіграють картини, ілюстрації;
 - б) навчання має спиратися на чуттєві образи, які виникають у результаті спостереження навколишньої діяльності;
 - в) навчання повинно спиратися на словесну інструкцію педагога.
- 3. Виховне значення самообслуговування полягає в:**
 - а) привчання до виконання посильних трудових дій;
 - б) у його життєвій необхідності;
 - в) спрямованості на задоволення повсякденних особистих потреб;
- 4. Головний принцип, на якому заснований розвиваючий і виховний ефект режиму дня дитини, - це:**
 - а) ритмічність;
 - б) систематичність;
 - в) поступовість;
 - г) індивідуальний підхід.
- 5. Дошкільні заклади, головна функція яких – інтелектуальний і особистісний розвиток дитини, - це:**
 - а) загальнорозвиваючі дошкільні заклади;
 - б) комплексні дошкільні заклади;
 - в) комбіновані дошкільні заклади.
- 6. Дошкільні заклади, головна функція яких – корекція фізичного і психічного розвитку дитини, це:**
 - а) загальнорозвиваючі дошкільні заклади;
 - б) компенсуючі дошкільні заклади;
 - в) комбіновані дошкільні заклади.
- 7. В. Сухомлинський обгрунтував, як ввести шестирічну дитину в світ пізнання навколишньої дійсності, як допомогти їй учитися, полегшити її розумову працю, у творі:**
 - а) “Народження громадянина”;
 - б) “Серце віддаю дітям”;
 - в) “Павлиська середня школа”;
 - г) “Листи до сина”.
- 8. Геніальною працею Я. Коменського, що перекладена всіма європейськими мовами, в багатьох країнах використовувалась як підручник до кінця XIX століття, є:**
 - а) “Відкриті двері предметів”;
 - б) “Коротка космографія”;
 - в) “Геометрія”;
 - г) “Велика дидактика”.
- 9. Засновником дошкільної дидактики вважається:**
 - а) С. Русова;
 - б) М. Монессорі;
 - в) Р. Оуен;
 - г) Я. Коменський.
- 10. Відбір змісту, методів і форм навчання залежно від особливостей групи учнів, рівних за підготовкою, визначає принцип:**
 - а) індивідуального підходу;
 - б) послідовності;
 - в) диференціації.
- 11. У якому рядку всі перелічені поняття належать до психічних явищ?**
 - а) Думки, спогади, мозок, розум, почуття.
 - б) Відчуття, травлення, мислення, уява, інтерес, здібності.
 - в) Характер, забування, бажання, думки, мрії, потреби.
- 12. Яка з форм поведінки тварин містить у собі діяльність мислення?**
 - а) Інстинкти.
 - б) Навички.

в) Інтелектуальна поведінка.

13. Свідомість людини є продуктом:

- а) біологічної еволюції;
- б) праці і соціально-історичного розвитку людини;
- в) біологічного і соціально-історичного розвитку, а праця – умова виникнення і розвитку свідомості людини.

14. Немовля є:

- а) особистість;
- б) індивідуальність;
- в) індивід.

15. Пам'ять – це:

- а) збереження раніше набутих вражень;
- б) основна умова набуття людського досвіду;
- в) збереження, запам'ятання і відтворення раніше сприйнятого.

16. Основна умова розвитку рецепторів новонародженої дитини:

- а) догляд за дитиною;
- б) чіткий режим дня і догляд за дитиною;
- в) одержання зовнішніх вражень.

17. Діяльність – це:

- а) свідома внутрішня активність людини, спрямована на задоволення своїх потреб;
- б) зовнішня активність людини, регульована свідомою метою;
- в) активність людини, регульована свідомою метою і спрямована на задоволення її потреб;

18. Яке з наведених тверджень є правильним?

- а) людина здатна про все мислити;
- б) людина здатна все відчувати і сприймати;
- в) людина неспроможна про все мислити і мати про все поняття.

19. Дошкільники діють переважно під впливом:

- а) розуму і волі;
- б) розуму;
- в) почуттів.

20. Новоутворення раннього віку є:

- а) маніпуляції з предметами;
- б) засвоєння моральних норм і правил;
- в) система “Я”.

21. Укажіть правильне твердження:

- а) навчання йде за розвитком.
- б) навчання веде за собою розвиток.
- в) навчання істотно не впливає на розвиток психіки дитини.

22. Хто є автором праці «Психологія дитинства»?

- а) І.Д.Бех.
- б) С.Д.Максименко.
- в) В.В.Зеньківський.

23. Укажіть напрямки роботи з дитиною, що потребує допомоги в навчанні і вихованні.

- а) корекція.
- б) контроль за вихованням і навчанням дітей.

24. Що таке драматизація?

- а) точне і послідовне відтворення твору.
- б) розігрування в ролях художнього літературного твору, передача характерних рис його героїв, де у дітей проявляються творчі здібності, самостійність та ініціатива.
- в) самостійна театральна вистава.

25. Підготовка руки дитини до письма передбачає:

- а) розвиток пам'яті, мислення, п'ясті руки.
- б) просторових уявлень, плавності, точності й ритму рухів.
- в) п'ясті руки й дрібних м'язів пальців, координацію рухів руки, пальців, очей, передпліччя, окоміру, просторових уявлень, плавності, точності й ритму рухів.

Критерії оцінювання

Форма проведення вступного іспиту – письмове тестування.

Кількість питань у тесті – 25

Тривалість тестування – 1 год

Критерії оцінювання - завдання оцінюється за 100 - бальною шкалою. Правильна відповідь оцінюється у 4 бали, неправильна відповідь – 0 балів. Максимальна кількість балів – 100, мінімальна кількість балів – 52.

Вступники, які набрали менше 52 балів до участі в конкурсі на зарахування не допускаються.

Голова фахової атестаційної комісії

Дем'яненко С.Д.